

Kommunstyrelsen
YttrandeLandsbygds- och infrastrukturdepartementet
Ert diarienummer LI2023/03629
li.remissvar@regeringskansliet.seHandläggare:
Paola Ponzio

Yttrande över betänkandet En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72)

Sammanfattning

Kommunen har tagit del av betänkandet och vill kortfattat betona följande synpunkter.

Kommunen ser generellt positivt på möjligheterna att införa skyddsåtgärder både på kvartersmark och utanför detaljplanens område i och med föreslagna förändringar i plan- och bygglagen, PBL.

Förslagen medför förtydliganden och fler möjligheter att säkerställa en hållbar dagvattenhantering i planläggning och lovgivning enligt PBL. Förslaget innebär fortsatt oklarheter då ansvaret för dagvattenhanteringen i sin helhet ligger kvar på VA-huvudmannen.

Utredningsdirektivet hade en del begränsningar som tyvärr lett till att en del av de förtydliganden som kommunen sett fram emot kring vattenhantering i en kommun, utöver just kommunal planläggning, inte är hanterade.

Synpunkterna är nedan fördelade på respektive kapitel.

Kapitel 8 Dagvattenhantering

En brist i utredningsdirektivet är att det enbart getts i uppdrag att se över lagstiftning kring vattenfrågor vid planläggande. Om enbart ny bebyggelse kan regleras kommer det fortsatt vara ett stort problem med föroreningar från dagvatten i befintlig bebyggelse. Till exempel leds idag 85 procent av dagvattnet inom verksamhetsområde för dagvatten i Uppsala direkt till recipient utan att föregås av någon rening.

Enligt utredningen har VA-huvudmannen inget verktyg för att ställa krav på kvartersmark i vare sig ny eller befintlig bebyggelse. Enligt lagförslaget kan VA-

huvudmannen inte dimensionerna sina anläggningar baserat på att dagvatten tas om hand på kvartersmark enligt plankartan. Skadeståndskravet ligger kvar på VA-huvudmannen om dagvattensystemet inte är dimensionerat för 10-årsregn för befintlig bebyggelse respektive 20-årsregn för ny bebyggelse inklusive klimatfaktor. Det finns alltså en stor risk att man bygger dubbla system för hantering av dagvatten till stor samhällsekonomisk kostnad och liten nytta med LOD (lokalt omhändertagande) på kvartersmark.

Gällande rening är det extra viktigt att det går att räkna med effekten av lokalt omhändertagande av dagvatten på kvartersmark eftersom effekten av reningsanläggningen annars blir sämre då mindre vatten än vad den är dimensionerad för kommer till till exempel dagvattendammen. Det bör i fortsatt arbete tydliggöras vad som gäller avseende möjlighet att räkna in reningen på kvartersmark vid anläggande av VA-huvudmannens reningsanläggning

Utredningen behöver förtydliga vad som gäller vid förtätning inom befintligt äldre bebyggelse gällande dimensioneringskrav. Det kommer att vara en stor utmaning om VA-huvudmannen ska kunna ta emot ett klimatanpassat 20-årsregn från en ny fastighet där omkringliggande dagvattenanläggning är dimensionerat för ett regn med lägre återkomsttid enligt gällande praxis när det området byggdes.

Att översynen heller inte omfattade Miljöbalken 9.2 och förenklade miljö- och hälsoskyddsnämndens handläggning och möjlighet att ställa krav på hantering och rening av all slags dagvatten är en brist. Förslagen om ändring kring kapitel 5 och miljö kvalitetsnormerna kommer så vitt vi kan bedöma inte få någon praktisk betydelse för miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete.

Kap 10 Överväganden och förslag

10.3 Termerna avlopp och dagvatten

De ändrade förhållandena för vattentillgången i och med klimatförändringarna håller kommunen med om att det är viktigt att dagvattnet, där det är möjligt, bidrar till grundvattenbildning genom infiltration. Utredningen nämner här ett alternativ med bortledning av dagvatten via egen ledning till reningsverk, det är inte en vattenhantering som kommunen ser som ett gott alternativ. Användandet av tekniskt vatten ser kommunen positivt på. Kommunen ser även positivt på att en enhetlig definition av termen dagvatten införs.

10.3 Termen skyfall

Det framgår av utredningen att termen skyfall inte definieras i någon lagstiftning idag. Utredningen problematiserar detta men landar i att kommunen ska ge uttryck för vilken återkomsttid för skyfall och annan nederbörd som planläggningen ska utgå ifrån. Kommunen anser att det kan finnas en poäng i att, om detta inte kan klargöras i lagstiftning, myndigheterna bidrar med rekommendationer kring detta så att frågan kan hanteras likartat i alla kommuner. I dagsläget finns praxis för att VA-huvudmannen ansvarar för dagvatten upp till en viss återkomsttid beroende på typ av bebyggelse och att kommunen hanterar skyfall. Det är därför viktigt var gränserna går mellan vad som räknas som normala och ovanliga regnhändelser/dagvattenflöden.

10.4 Förtydligade bestämmelser om hänsyn till allmänna intressen

Förslaget att i PBL 2:6 införa kravet att bebyggelse med mera ska utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till möjligheterna att hantera dagvatten är bra och lätt att hålla med om och ligger inom ramen för utredningens uppdrag. Men det går att se en motsättning mellan denna utrednings ambitioner och andra statliga utredningar vars uppdrag och ambitioner varit att minska detaljeringsgraden och möjligheten att detaljstyra med detaljplaner, det vill säga med målet att göra detaljplanerna mer flexibla. Om det ändå krävs att just dagvattenfrågan ska lösas medan annat är flexibelt så finns en risk att det kan krävas långtgående projektering innan bygggrätterna låses för att kunna säkerställa valet av en viss dagvattenlösning. I värsta fall kan det skapa problem i genomförandeskedet, som i sin tur förhindrar den bästa lösningen.

10.4 Nya möjligheter att ställa krav på skyddsåtgärder med mera vid planläggning i detaljplan och områdesbestämmelser

Förslaget till ändringar i PBL 4:12 om skyddsåtgärder kopplade till vattenhantering är bra. Det är också bra att det framgår hur planerade anläggningar ska följas upp *“Att bestämmelserna med krav på dagvattenanläggningarna följs bör följas upp i samband med miljönämndens tillsyn över dagvattenanläggningar och dagvattenhantering”*.

10.7 Ny bestämmelse om krav på hänsyn till miljö kvalitet vid planläggning

Positivt att skyddsåtgärder utanför detaljplaneområdet möjliggörs. Det beskrivs åskådligt vad som krävs för att kunna säkerställa åtgärder utanför planområdet och det visar i sin tur på att det under en övergångsperiod eventuellt kommer att finnas svårigheter att avsätta mark om den senaste översiktsplanen inte har hanterat frågan.

10.12 Frågor för framtida översyn

Kommunen ser också att det finns ytterligare behov av att utreda frågorna om klimatanpassning i redan planlagda områden, befintlig och äldre bebyggelse.

10.14 Behov av nytt vägledningsmaterial och annat stöd vid bedömningen av vattenfrågor vid planläggning och byggande

Kommunen ställer sig även positiv till att vägledning från berörda myndigheter uppdateras och utvecklas om lagförslagen blir verklighet.

Kommunen ser ett stort behov av att utveckla och integrera digitala plattformar som innehåller vatteninformation så att de blir mer användarvänliga vid planläggning.

Kap 12 Konsekvenser

Konsekvenserna för VA-huvudmannen skulle förbättras mycket om det blev möjligt att räkna med effekten av skyddsåtgärd för dagvatten på kvartersmark vid dimensionering av den allmänna va-anläggningen.

Erik Pelling

Kommunstyrelsen ordförande

John Hammar

Kommunsekreterare